

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Антон Христов Андонов

на

**Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор”**

**Професионално направление (шифър 8.3) „Музикално и танцово
изкуство”, докторска програма „Хореография”**

**Докторант: Венцеслав Михайлов Неделчев, докторант към катедра
„Хореография” на Академия за музикално, танцово и изобразително
изкуство „проф. Асен Диамандиев“ гр.Пловдив**

Тема: Характерни белези на хърцойските хора и игри

Научен ръководител: проф. д-р Даниела Дженева

Рецензията е изготвена въз основа на Заповед РД №27-178/15.12.2023 г. на Ректора на Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „проф. Асен Диамандиев” – Пловдив, относно утвърждаване състав на научно жури и представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд, в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките“.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е с обем 206 страници и се състои от увод, изложение в три глави, изводи, заключение, приноси, библиография, три приложения с изследвани и описани хора, обичаи, музикален и снимков материал, списък на 26 теренни селищни проучвания и 8 видео -

наблюдения на традиционни танцови примери от региона . Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени изводи. Основният текст съдържа множество цитати , като доказателствен материал по текста на дисертационния труд. Списъкът на използваните литературни източници се състои от 98 заглавия на български език.

Биографията и професионалният път на автора на предложения за рецензиране дисертационен труд на Венцеслав Михайлов Неделчев, ясно подсказва причината той да се ориентира към изследваната тема: „Характерни белези на хърцойските хора и игри“. Развитието на Венцеслав Неделчев в областта на танца започва през 1982 г. в ДТА “Здравец”, след което се усъвършенства като сценичен изпълнител в периода 1991-1995 г. във ФТТ “Найден Киров” гр. Русе и в последствие завършва ОКС „Магистър” по специалност “Българска народна хореография” в АМГИИ “Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив. Паралелно с обучението си работи и в Щатен танцов състав към АМГИИ-Пловдив и същевременно преподава (две години), като педагог по български народни танци в хореографска паралелка на СУ “Патриарх Евтимий” гр. Пловдив. След завършване на висшето си образование, Неделчев работи в Общински детски център за култура и изкуство гр. Русе, като хореограф на ФА “Русчуклийче” и инструктор-фолклорист в клуб по български народни танци “Чанове” , а от 2011 г. основава Клуб по български хора “Нашенци” град Русе. През годините се доказва и като успешен автор на 14 сценични произведения, някои от които с награди от национални форуми: “Златен трЪндафил” – Казанлък 1996 г., “Атанас Атанасов” – Стара Загора 1997 г., Национален конкурс за камерни танци гр. Горна Оряховица.

Натрупаният опит като танцьор, хореограф и ръководител през годините му дава възможност да заяви едно сериозно, мащабно изследване, което намира своето място в научно–теоретичната база на съвременните изследователски тенденции и носи в себе си заложена теоретико–практическа значимост.

Считам, че така формулираната тема на дисертационния труд е актуална и интересна за хореографи, педагози и изследователи в областта на фолклорното танцово изкуство.

Уводът насочва към основата на научната разработка за игровата традиция на хърцойската етнографска група. В него се подчертава актуалността на проблема и значимостта му в анализа на локалните изследвани региони в исторически и географски аспект, както и влиянието при съжителство с други традиционни култури.

Целта конкретизира задачите, представени в теоретичен и приложен аспект.

Първа глава „ Характеристика на хърцойската етнографска група/ бит, душевност и обичаи/ ”, представлява задълбочен прочит на теоретични изследвания, представен чрез аналитичен подход с коментари, насочени към основната цел.

Анализът на публикуваните теоретични източници е направен обстойно и хронологично, проследявайки възникването и развитието в културно-исторически план на етнографската група от региона и взаимовръзката със съществуващите групи и техните традиционни практики от миналото.

В следващата глава „ Влияние на бежанците от Добруджа върху танцовия фолклор на хърцоите” Венцеслав Неделчев много задълбочено разглежда историческата специфика и етнокултура на присъстващите в региона различни групи/ гребенци, шиковци, главанци,

съртовци/, както тяхната взаимовръзка с хърцоите, свързана с материалната традиция, празнична система, нрави и географско разположение, наследени и съхранени от архаичността.

Направеният теоретичен обзор на миграционните процеси след освобождението и двете Балкански войни , показва спецификите на различните етнокултури от региона и липсата към днешния ден на обобщена и структурирана теоретична разработка.

След реализираният цялостен преглед на фактори от различно естество и задълбочен анализ, докторантът формулира , че *„Съвместното битуване на групите поражда взаимопроникване в нравите, при което отликите постепенно започват да отпадат и се формира специфична за този край народна култура, носеща черти и на местното население, и на пришълците. „*

В трета глава „ Влиянието на преселниците от Балкана върху формирането на хората и игрите в хърцойската етнографска група. Проникване на капански и тракийски хора и игри в танцовия фолклор на хърцоите. “ , автора е постигнал максимална задълбоченост и автентичност при проучването поради факта , че лично е провел анкетите с информаторите и разкрива спецификата на традиционната музикално-танцова култура. Тази глава заема изключително важно място в разработката, като етноложко изследване на стилистиката и характера на игрите и хората при изпълнението им. Високата стойност на проучените и анализирани примери доказват оригиналния подход към теренната работа на Венцеслав Неделчев, базирана на писменни източници, видео записи и собствени краеведски материали. Подробното класифициране според форма, място на изпълнение, определена танцовална лексика, хват и съпровод , разкриват дълбоката история на традиционната танцова култура. Освен това автора успява да проследи трансформацията на

архаични образци, повлияни от други етногрупи /балканджии, капанци, тракийци/, оставили своите следи от миналото в традиционната култура на хърцои : „*Възникването на специфичния за региона танцов фолклор е продължителен във времето процес и се оформя около средата на ХХ в. Народният гений с прецизно наблюдение върху приишълците е отсял и възприел необходимото, което кореспондира с нравите. Това спомага да се обогати и естетическата потребност от танци, а интерпретацията им ги превръща в местни, превръща ги в хората и игрите на хърцойската етнографска група.*” Паралелно с това автора извежда на преден план и извода , че взаимопроникването в нравите, води до взаимопроникване в музикално-танцовия фолклор - взаимодействат се музикални инструменти, възприемат се съпровождащи песни и мелодии, начинът на изпълнение на хората става “игръ̀ на песен”.

Неделчев е подходил смело към изследвания материал, в който е поставен подробен акцент, чрез интересни факти и класификации, свързани с духа на старинна танцова култура, изпълнена с много колорит и архаичност.

II. ОБОБЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ОЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ НА ДОКТОРАНТА

Налице са реални научно-приложни и приложни приноси на дисертационното изследване, които са от значение за обогатяване на фолклорната наука. Изследването осъществява успешно своите цели, не само в теоретичната проблематика, но и за постигане на приложни резултати. Приемам изложените пет генерални приноса на труда, които са аналитично представени и достоверно изтъкнати.

Положителна е преценката ми на докладите по проблема на дисертацията (четири научни доклада-2022,2023г.). Като избор на тема те са свързани с дисертационния труд.

Авторефератът отговаря на стандартите и точно предава същността на дисертацията, направени са и съответните изводи. Прецизно са посочени приносите.

Разглежданият дисертационен труд има научно–практическа стойност. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изхождайки от всичко казано по-горе изразявам своята **положителна** оценка за дисертационния труд **„Характерни белези на хърцойските хора и игри“** и предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на **Венцеслав Михайлов Неделчев** образователната и научна степен **„доктор“** в Професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“, докторска програма „Хореография“.

26.12.2023 г.
гр. Пловдив

Изготвил рецензията:
проф. д-р Антон Андонов